

ศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์

นางสาววันทนา ถิ่นกาญจน์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-131-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF DESIRABLE LEADERSHIP COMPETENCIES OF GRADUATES IN
BACHELOR NURSING SCIENCE PROGRAM**

Miss Wantana Thinganjana

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Education Program

Graduate School

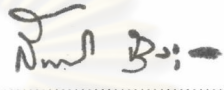
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-131-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์
โดย	นางสาววันทนา ถิ่นกาญจน์
สาขาวิชา	การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ

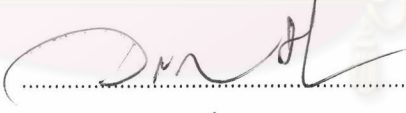
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อังสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์สมคิด รัชชาสัตย์)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร. วรณา ปุณโชติ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันทนา ถิ่นกาญจน์ : ศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์
(A STUDY OF DESIRABLE LEADERSHIP COMPETENCIES OF GRADUATES IN BACHELOR NURSING SCIENCE PROGRAM) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พ.ศ.ค.หญิงพวงเพ็ญ
ชอุณหพราน 199 หน้า ISBN 974-634-131-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยมีการดำเนินการวิจัยตามเทคนิคเคสฟาย ดังนี้คือ ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้นำทางการพยาบาลของประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาพยาบาล ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการพยาบาล และผู้เชี่ยวชาญทางการปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 21 ท่านเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้แบบสอบถามจำนวน 3 รอบ รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด รอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ ที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 8 สมรรถนะ คือ

- 1) บุคลิกภาพ
- 2) ความรู้และสติปัญญา
- 3) สมรรถนะเชิงวิชาชีพ
- 4) สมรรถนะเชิงบริหาร
- 5) สมรรถนะเชิงจริยธรรม
- 6) สมรรถนะเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
- 7) สมรรถนะเชิงธุรกิจและการตลาด
- 8) สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

ซึ่งสมรรถนะภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ทั้ง 8 สมรรถนะ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 95 รายการ เป็นสมรรถนะภาวะผู้นำที่มีความจำเป็นในระดับมากที่สุด 50 รายการ และเป็นสมรรถนะภาวะผู้นำที่มีความจำเป็นในระดับมาก 45 รายการ

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต *๑. ๗๗*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Warin Jomlan*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

C686214 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: COMPETENCIES / LEADERSHIP / GRADUATE IN BACHELOR NURSING SCIENCE PROGRAM WANTANA THINGANJANA : A STUDY OF DESIRABLE LEADERSHIP COMPETENCIES OF GRADUATES IN BACHELOR NURSING SCIENCE PROGRAM. THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF.POLICE MAJOR PAUNGPEN CHOONHAPRAN Ph.D.199pp. ISBN 974-634-131-6

The objective of this research was to study desirable leadership competencies of graduates in bachelor nursing science program : using Delphi technique. The process of research were as follows :

1. Study from documents, literature and previous research.
2. Extract the content from documents, literature and previous research to construct the questionnaire. There were three steps for constructing the questionnaire in order to fine out the opinion of 21 experts in nursing including nurse leaders in Thailand, expert of nursing education, expert of nursing administration and expert of nurse practitioner. The first step of questionnaire was an open - ended form and the other steps were rating scale type. The data analysis were performed by using median, mode and interquartile range.

Major results obtained from the study were as follows :

Desirable leadership competencies of graduates in bachelor nursing science program were 8 competencies :

- 1) Personality
- 2) Knowledge and Intelligent
- 3) Professional Competencies
- 4) Management Competencies
- 5) Ethical Competencies
- 6) Political, Economic and Social Competencies
- 7) Business and Marketing Competencies
- 8) Use of the technology and foreign language Competencies.

Desirable leadership competencies of graduates in bachelor nursing science program 8 competencies covering 95 items. Within 95 items, 50 items were the highest desirable competencies and 45 items were at high level.

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา..... การพยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต..... *C. S.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *พ.อ.พ. พ.อ.พ. พ.อ.พ.*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชูณหปราวณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วรณา ปุรณโชติ อาจารย์หัวหน้าภาควิชาวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ และคณาจารย์ในคณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 21 ท่าน ผู้ซึ่งได้ให้ความรู้ ความคิดเห็น และคำแนะนำอันทรงคุณค่าในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะภาวะผู้นำของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ รวมทั้งให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนทุนส่วนหนึ่งเพื่ออุดหนุนการวิจัยครั้งนี้

โอกาสนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่เป็นผู้ให้กำลังใจตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณยี่สุน นันทวโนทยาน ผู้เป็นทั้งพี่และเพื่อน ที่คอยให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือตลอดมา รวมทั้ง คุณปัทมา ผ่องศิริ คุณลดาวัลย์ ศรีธัญรัตน์ และคุณชวณพิศ ชิวารักษ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีคุณค่าของงานวิจัยนี้ให้แก่บิดามารดา ให้แต่อาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในการศึกษา แต่พี่สาวและน้องสาวผู้ที่เป็นกำลังใจและให้การช่วยเหลือเสมอมา ตลอดจนผู้ให้ความร่วมมือวิจัยทุกท่านด้วยความขอบพระคุณอย่างสูง

วันทนา ถิ่นกาญจน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	9
ทฤษฎีผู้นำ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการพยาบาล.....	15
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการศึกษาพยาบาล.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของวิชาชีพพยาบาล.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	51
วิธีการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย.....	55
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากรที่ให้ข้อมูล.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
สรุปผลการวิจัย.....	92
การอภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม.....	118
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	129
ภาคผนวก ค รายการสมรรถนะย่อยที่มีความหมายซ้ำซ้อน ขาดความกระชับรัด จากการวิเคราะห์ เนื้อเรื่องในผลการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1	156
ภาคผนวก ง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2.....	158
ภาคผนวก จ ความถี่ของอันดับคะแนนในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3.....	159
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3	166
ภาคผนวก ช เหตุผลของการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะภาวะผู้นำ ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ ในกรณีคำตอบในรอบที่ 3 อยู่นอกพิสัย ระหว่างควอไทล์ทั้งเหตุผลที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย.....	182
ประวัติผู้เขียน.....	199

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญและค่าความคลาดเคลื่อนที่ลดลงของการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย	62
2 จำนวนผู้เชี่ยวชาญแยกตามสังกัด.....	72
3 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะ ภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพ ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจากข้อความที่มี ค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา.....	80
4 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะ ภาวะผู้นำด้านความรู้และสติปัญญา ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจาก ข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา.....	81
5 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะเชิง วิชาชีพ ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจากข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา.....	82
6 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะเชิง บริหาร ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจากข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา.....	84
7 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะเชิง จริยธรรม ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจากข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา	86
8 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะเชิง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจากข้อความ ที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา.....	87
9 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะเชิง ธุรกิจและการตลาด ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ เรียงลำดับจากข้อความที่มีค่ามัธยฐาน สูงสุดลงมา.....	88
10 ค่ามัธยฐาน ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ของสมรรถนะด้าน การใช้เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ เรียงลำดับจากข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดลงมา	89
11 ความถี่ของอันดับคะแนนในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 เป็นรายชื่อ.....	159
12 ผลการวิเคราะห์คำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นรายชื่อ.....	166
13 ผลการวิเคราะห์คำตอบในแบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นรายชื่อ.....	173

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14 เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสมรรถนะภาวะผู้นำ ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์ ในกรณีคำตอบในรอบที่ 3 อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ ทั้งเหตุผลที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย	182

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนกมึ

แนกมึที่	หน้า
1 การพัฒนาภาวะผู้นำทางการพยาบาล.....	20
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	68

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย